

rystycznym zobowiązuje do dzielenia się chlebem z głodnymi. Przedłużeniem Eucharystii jest miłość, która nie sprowadza się jedynie do zaangażowania w służbę sprawiedliwości społecznej w teraźniejszości, ale jej celem jest ostateczne zwycięstwo dobra i życie wieczne w Bogu, który jest Miłością (1 J 4, 8).

W aneksie autor podaje m. in. zestaw biblijnych tekstów ustanowienia Eucharystii z krótkim komentarzem, rozważanie poświęcone Maryi i Eucharystii, tekst z Ewangelii Łukasza o Uczniach z Emaus, fragment listu św. Ignacego Antiocheńskiego do Rzymian, omawia miejsce Eucharystii w Lourdes i w życiu św. Bernardetty, a także porusza niektóre zagadnienia ekumeniczne, punkty zbieżne i trudności aktualne w pojmowaniu Eucharystii i w końcu przedstawia krótko sens ostatniego Kongresu Eucharystycznego. Znajduje się tam chronologia ważniejszych dokumentów Kościoła dotyczących Eucharystii od jej ustanowienia poprzez orzeczenia synodów, papieży, soborów aż po czasy współczesne oraz słownik podstawowych terminów związanych z Liturgią Eucharystyczną, a także bibliografia najnowszych pozycji dotyczących Eucharystii opublikowanych w związku z Kongresem Eucharystycznym w Lourdes.

Kraków

KS. STEFAN KOPEREK CR

L'Eucharistie pain nouveau pour un monde rompu (dzieło zbiorowe), Communio, Fayard 1981, ss. 240.

W założeniach ostatniego Kongresu Eucharystycznego było bardzo wyraźnie zawarte wezwanie Ojca świętego skierowane do teologów i duszpasterzy; aby oni ukazali w całym świetle nauk Kościoła o Eucharystii. Dzieło to, stanowiące zbiór artykułów, które ukazywały się w ostatnich latach na łamach międzynarodowego przeglądu *Communio*, stanowi właśnie odpowiedź na ów apel Jana Pawła II. Autorzy zdając sobie sprawę z różnych „modnych” interpretacji Eucharystii, pragną z całą odwagą wyrazić autentyczną teologię „Nieocenionego Daru” (s. 7), „teologia Eucharystii stanowi bowiem prawdziwą weryfikację teologii Kościoła”, pisze rektor Katolickiego Instytutu w Paryżu, ks. bp Pierre Eyt (ur. 1934), we wprowadzeniu do omawianej książki.

Publikacja ta ma wyraźnie podwójny charakter — teologiczny i pastoralny. Pierwsza grupa artykułów, dzieląca się na dwie części, ukazuje Eucharystię w świetle teologii biblijnej i chrystologii. Louis Bouyer (ur. 1913), znany liturgista, ukazuje genezę Eucharystii w kontekście Starego Testamentu, dając tytuł swej pracy: *Od liturgii żydowskiej do liturgii chrześcijańskiej*. Analizę historycznej ewolucji liturgii eucharystycznej kontynuuje w następnej pozycji pt. *Od Wieczerzy Jezusa do sakramentu Kościoła*, ks. kard. Joseph Ratzinger (ur. 1927). Następną serię rozpraw poświęconych Eucharystii rozważanej w świetle chrystologii otwiera Olegario Gonzalez de Cardedal (ur. 1934), profesor dogmatyki na uniwersytecie w Salamance. Przedstawia on współczesne chrystologie w obliczu zadań liturgii. Giuseppe Colombo (ur. 1923), prof. dogmatyki w Mediolanie, omawiając zakres chrystologii Eucharystii wyjaśnia, jak udział wiernych w Eucharystii winien wprowadzać ich w ducha oddania się Syna Ojcu Przedwiecznemu w ofierze Krzyża. Problem realnej obecności Chrystusa w Eucharystii prezentuje wykładowca historii filozofii na Sorbonie, Jean-Luc Marion (ur. 1946), analizując szeroko pojęcie „obecności”, ukazuje, że „Obecny jest Darem”, którego prawdziwie „zrozumieć”, to znaczy przyjąć w modlitwie i religijnej kontemplacji.

Druga grupa artykułów, również obejmująca dwie części, podejmuje zagadnienia pastoralne dotyczące liturgii i kultu eucharystycznego. *Sakrament jedności* to pierwsza pozycja z tej grupy, której autorem jest Michel Sales S. J. (ur. 1939), duszpasterz i profesor w Centre Sèvres (Paryż). Sakramentalne kapłaństwo jako urząd przewodniczenia przedstawia Albert Chapelle S. J. (ur. 1929), profesor Instytutu Teologicznego w Brukseli. Związek modlitwy osobistej z liturgią w życiu wiernych, a zwłaszcza kapłana, to zagadnienie, któremu poświęcił swój artykuł Karl Lehmann (ur. 1936), w latach 1964—1968 asystent K. Rahnera, obecnie profesor dogmatyki we Fryburgu. M. in. przedstawił on obszerną analizę jednej z modlitw kapłana przed Komunią św.

I znów problem celebracji, możliwość zmieniania kształtu liturgii, odrzucając niektóre „brutalne” posunięcia czy „manipulacje” obrzędami, poruszył w swym drugim artykule ks. kard. J. Ratzinger (*Czy można modyfikować liturgię?*).

Ostatnia grupa artykułów jest związana przede wszystkim z duchowością eucharystyczną. *Eucharystia źródłem i istotą życia chrześcijańskiego* to temat kolejnej wypowiedzi wspomnianego już M. Sales S. J. René Coste (ur. 1923), sulpicjanin, prof. Katolickiego Instytutu w Toulouse, ukazuje społeczny wymiar Eucharystii będącej, jak głosi tytuł jego artykułu, sakramentem braterskiej społeczności. O adoracji Najświętszego Sakramentu pisze s. Marie-Dolorès (ur. 1934), przełożona generalna Zgromadzenia Sióstr Wynagradzającej Adoracji *Adorować w duchu i prawdzie*. Wreszcie wyjątkowe miejsce Eucharystii w życiu Karola de Foucauld przedstawił Bernard Jacqueline (ur. 1918), postulator jego beatyfikacji.

Podsumowanie tego zbioru publikacji daje w zakończeniu Claude Dagens (ur. 1940), wykładowca Katolickiego Instytutu w Toulouse, przypominając, że Eucharystia od samego początku, od jej zapowiedzi była „znakiem sprzeciwu”. Raz jeszcze podkreślił, że publikacja ta w zamiarze autorów stanowić miała rodzaj wyznania wiary w Chrystusa Eucharystycznego; jest On bowiem tym samym, „który żył w wymiarach historycznych, trudził się, umarł i zmartwychwstał, stanowiąc dla nas wezwanie, do trudu, śmierci i zmartwychwstania w łączności z Nim” (s. 237).

Kraków

KS. STEFAN KOPEREK CR